

175649

HALMÁGYI SAMU

ÚTAM

VERSEK

SZERZŐ KIADÁSA

**KÖNYVNYOMDA RÉSZV.-TÁRS.
ODORHEIU-SZÉKELYUDVARHELY**

1923.

HALMÁGYI SAMU

Ú T A M

VERSEK

SZERZŐ KIADÁSA

KÖNYVNYOMDA R.-T.
ODORHEIU-SZÉKELYUDVARHELY
1923

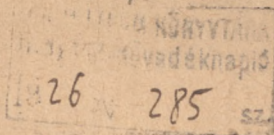

175649

P. o. hung.

209/116

A nagy háboru elején két kötet versem jelent meg, mindkettőben háborus versek voltak, noha legtöbbször a békeért esengtem.

Már akkor erős vágyat éreztem, hogy békés dalaimból is adjak valamit. Hogy eddig késtem, nem rajtam mulott és örvendenem kell, hogy bár most és ennyit is adhatok.

Békeidő termései e versek; régiek és újabbak vegyesen. A válogatás nehéz munka volt: húsz év termése állott ünnepelőben, az utcára lépni mindannyi kész s én nem engedhettem felét se el, mert szerények életviszonyaim.

Ezek hadd menjenek; a többiek maradjanak velem, hadd becézzem, hogy egykor majd rájuk is sor kerül.

Kiadóm nincs és magamnak súlyos nagy áldozat, mert most ezt is önerőmmön teszem.

Teszem azért, hogy csak zengjen a dal s házam tájáról üzze el a csöndet és tudják meg, hogy voltam és vagyok.

NEGYVEN ÉVVEL.

Im nézd, hajam már ugy deresedik,
Mint fürtjeit érlelő szőlőtő.
Negyven évem világít utamon.
Ki s mi vagyok? Mondja meg ez idő.

Ugy érzem, hogy a természet előtt
Silány bogár, amely napfényt kíván
S közöttetek kis bogár társaim
Én sem vagyok már épen semmi tán.

Testvéreim, földi kis bogarak,
Kik fűszálon másztok a nap felé:
Ki az egek dölgaiba belásson,
Olyan bogár közöttetek van-e?

Köztetek hát emberbarátaim
Kisebbnek én nem érzem magam
Annál sem, ki arany hegyeken ül
S annál sem, akinek fején glória van.

Lehet, hogy van, mi törpe bennem is,
De tudom, hogy van, mi égis emel
S ez az, amit elérni én is birtam
Harcos, nehéz negyven nagy évemmel.

Hogyha olykor le le is görbedek,
Csak keresem az emberi utat;
Az út fölé emel maga a vágy,
Amely magasb utak után kutat.

Nem a tett nagy (és nem is ez a bűn)
Szerencse vagy balsors formálja át.
Mienk csak a szándék lehet csupán,
Erény és bűn itt mutatja magát.

A szándékom mindig nemes vala,
Szépség, jóság vezetgettek itt ketten
És példát is életemmel ezekben
Szándék szerint inkább adtam, mint vettem.

ELÉG.

Ilyen örökös harccal,
Ily verejtékes arccal
Jutni el a kenyérig —
Elég !

Minden estére kelve
Lelkemet kilehelve
Jutni el az ágyamig —
Elég !

Könnyekkel nézni széjjel
Tűnődni nappal, éjjel
S vigaszt sehol se lelteni . . . —
Elég !

ÉN.

Im itt állok —
S minden körülém áll.
A központ : én,
A mindenség : határ.

Én — létezem
S talán azok is vannak,
Mik körülém
Állanak vagy rohannak.

Én — itt — vagyok ;
De minden oly csodás,
Ha szembe áll
Ez az Én s az a Más.

Én — a tükör
S a mindenség, ha lát,
É tükörben
Nézegeti magát.

És én magam,
Ha képem keresem,
A mindenség
Arculatát lesem.

S amit látok
A mindenség szemén
Körös körül :
Az én, az én, az én.

ÚGY SZERETNÉK EMBER LENNI.

Ugy szeretnék ember lenni;
Csak ember, ember, ember
S mindenkivel ölelkezni,
Mint édes testvéremmel.

De nem lehet : egyik ellök,
Merthogy a nemem férfi ;
A másik meg nem jó felém,
Mivel erkölcsét sérti.
Egyik ellök, mert a hitem
Krisztustól fogantatott ;
Másik felém jönni nem mer :
Őse Krisztust tagadott.
Egyik fenntről szól le hozzám,
Mert így tette sok őse ;
Másik alázattal áll meg :
Nem jöhet hozzám ő se.
Egyik ellök, mert a nyelvét
Nem beszélem, nem értem ;
Másik megvet, mivelhogy e
Lenézés neki érdem.
Egyik ellök, mert küzködöm
Szegény sorsban (őszintén) ;
Másik nem mer felém jöni,
Mert még rongyosabb mint én.

Uram Isten, mi lesz velünk !
Adj én nekem erőt, hitet :
Higgyem, hogy e sok szakadék
Mélyeit kiegyenlited.

S mire még csak úgy vágyódik,
De megtenni nem tud, nem mér :
Majdan — ha kell — mindig talál
Utat emberhez az ember.

VANNAK.

Vannak, akik — szemük tán nincs is —
Átbotorkálják életük,
Kiktől égbe meredhetnek
Az e világba irt betük.

Vannak, akik — szemük tán gyöngé —
Sötétben járnak szüntelen,
Akiknek ez élő világ
Egy szürkéséges bús verem.

Vannak, akik rövidlátással
Élnek vigan és gondtalan,
Kikben : mit eszünk, mit iszunk
Mával törődő gond ha van.

Vannak, kiknek tovább hatol
A fátyolokon át szemük
S akiknek holnapért égő
Reménység egész életük.

S vannak, akik — lélekkel látnak —
És átlátnak minden körön,
Amelyen túl egybe olvad
Sötétség, fény ; bú és öröm.

KI TART RENDET.

Be szépek így a nagymezők
Virágosan, természetesen.
Önkénytelen azt kérdezem:
Ki ad ezekbe mind erőt?

Ki tart rendet itt a mezőn,
Hogy mikor nyiljon ez, vagy az,
Hogy virág legyen, ha tavasz,
Ha nyár, ha ősz ideje jön.

Egy kis növény hány rügyet rejthet?
Ki számlálja meg itt a sejtet
S ki rendezi porzóba, magba.

Kinek lelke van az anyagba?
Kinek lelke ébred ez bennem?
Ki hajt, mi hajt emberré lennem?

NAGY VÁNDORÚTON.

Voltam egy, két dimenzió lakója.
Nem emlékszem arra.
Meghaltam ott és jöttem ide testnek
Egy-két nagy pillanatra.
S ha majd szűk lesz e három dimenzió is,
Meghalok és átallépek a négybe.
Tovább megyek, egy fokkal fennebb-fennebb!
(Ki álsz ott őrt? Bárki vagy is — oh végy be!)

SIROK KÖZT.

E sírok itt mind mind ismerőst fednek.
Az én testem is egykor itt pihen meg.
El-el nézem merre ki van, ki fogad,
Ha leróttam majd e földi napokat.

Itt egy testvér kedves pora pihen rég,
Hozzá fűz még minden kisgyermek emlék.
A gyermekkor emléke él későig,
A legelső emlék mélyre vésődik.
Gyermekkorom mindent vele emleget.
Érzi ott benn szívemben e meleget?

Ez a másik, kis hugocskámnak sirja ;
Sokszor néztem, legtöbbször csöndben, sirva.
Legkisebb volt, megis pihen, pihen rég ;
Ugy áll ő itt és úgy csókol, mint egy élő, szép emlék.

Ez idegen, de ismertem ;
Ott túl lakott egy nagy kertben.
Bölcs férfi volt . . .
Még ifjan ment a sirba,
A kegyelet nevét nagy kőbe írta.
Siratta az egész falu,
Siratta a fél ország ;
Benne látta egész népe
Jövendőjét, jó sorsát.
De az évek már vagy húszszor ráhavaztak
S a feledés, mint egy gleccser olyan vastag.
Át nem tűz már a szeretet
Se kívülről, se belülről ;

Ami előbb oly meleg volt,
Hamu maradt csak a tűzből.
Nem töri fel semmi meleg
Már e páncélt,
De az élet, a nagyélet
Igy ér tán célt.

Igy havaz be minket is a feledés,
Aki túl él, minket is elfeled — és :
Egy két évre — gyógyul a seb ;
Tíz-húsz évre — kinek se fáj ;
Egy-két százra — ki se tudja ;
Egy-két ezer — kő se marad,
Itt vezet az országutja.

HERVADÓBAN.

Hervadóban a rózsa,
Úgy ontja illatát,
Hogy megtölti körülem
Az árnyas kis szobát.

Hervadóban a rózsa,
Mint minden más virág :
Illatosabb, édesebb,
Csupa szerelmi vágy.

Hervadóban a rózsa
Mig illatot lehel,
Bágyadt, elhaló-halkan
Búcsudalt énekel.

LEHET.

(Tűnődések.)

I.

Lehet, hogy csak álom
Mi vár reggelente ;
Lehet, hogy csak álom
Napkelte s lemente.
Lehet, hogy csak álom
Töprengésünk, vágyunk ;
Lehet, hogy csak álom
Házunk s puha ágyunk.

Lehet, hogy képzelet
Minden, amit látunk ;
Lehet, hogy képzelet
Szülőnk s jóbarátunk.
Lehet, hogy képzelet
Gyermekév és aggkor . . .
Hisz minden elmulik,
Mint az álom, akkor
Amikor meghalunk.
(Lehet, hogy ez álom
Forrása mindennek,
Lehet, hogy álmai
Vagyunk egy istennek.)

II.

Hová lesz e világ
Mely körül vesz itten ?
Hová lesz a lélek,
Melyben él a hitem ?

Valóság-e, amit
Körülöttem láték ?
Vagy csak a lelkemben
Végbemenő játék ?

Lehet más a való,
De nekem e látszat
Ez a valóság csak
S mit velem eljátszat.

Lehet, más a való
Rajtam kívül messze.
Mit tudom, hogy abból
Részem vajjon lesz-e ?

III.

Lehet, bármint van is
A világ körültem,
Valóságnak vettem,
Hogyha bánat kinzott
S azt is, ha örültem.

Lehet, hogy képzelet,
Lehet, hogy csak álom ;
De aminők ezek,
Itt ezt a világot
Olyannak találom.

IV.

Másnak más a hajnal,
Másnak más az este ;
Másnak más e világ
Lelkülete s teste.

De ahogy én látom
A földet és eget
Két ablakom megett
Lányom tükörében :
Olyan a mindenség,
Ez a világ nékem.

V.

Mi a test, tán kastély,
Melyben lelkem lakik
Életnek nevezett
Egy-két pillanatig.
Mi e két szem, két fül
És a többi szervek ?
Tán ablakok, miken
Fényességet nyerhet ?
(S lehet, hogy odakünn
A valóság szürke,
Egyszínű ; de a fényt
Ablakunk megszűrte
Egyiknek fehérre
Másiknak pirosra
S feketére annak
Kinek rossz a sorsa.)
Avagy talán kapuk,
Melyeken kiszállhat
S megrakodva ott künn,
Ismét viasszállhat ?
Bizony ezek hián
Testünk börtön lenne
S a lélek, az élet
Csak tengődnék benne.

VI.

Mi volt ez a lélek
Amielőtt voltam?
Van egy ősforrása?
Ha van, vajjon hol van?
Mivé lesz, hová lesz
Vajjon holtom után?
Oh ha én azt tudnám.

Nem is remélhetem,
Hogy olyan fel jussak
A lét légkörében,
Hogy meglássam, amit
Keres a tudásvágy
Olyan réges régen.

Bár magosra jutva
Nő a láthatárom,
Túl van az, úgy hiszem,
Minden láthatáron.
Messzeségbe vész el
És észre sem veszem,
Mert oly messzeséghez
Hajh, gyöngé még e szem.

VII.

Mi volt ez az élet,
Ami előtt voltam?
S mivé lesz akkor, ha
Ott fekszem majd holtan?

Oh ha én az tudnám
Vajjon megnyugodnék,
Vagy a mostaninál
Nyugtalanabb volnék?
Vajjon milyen is az,
Mit úgy hívnak »nemlét« ...?
Oh hogy nincsen onnan
Valamilyen emlék!
Pedig onnan jöttem ...
S oda megyek vissza,
Ha ajkam a létnek
Poharát kilssza.

Mintha folyómélyről
Vetne föl az örvény
Csak egy pillanatra ...
Ez az élettörvény!
A »nemlét« mélyéből
Vagyunk mi feldobva
S aztán elmerülünk
Ismét a habokba,

VIII.

Egy kérdés tart fogva:
Hogy telik a nagy éj?
(A sok millió nap,
A sok millió év.)

Amiként eltelik
Nyugodt alvás közben
Estétől reggelig:
Az a nagy éjszaka
Épen úgy eltelik.

Nem lehet mérni azt
Perccel, pillanattal;
Idő csak ott van,
Hol van éjjel — nappal.
De ott, — létünk mögött,
Túl túl az anyagon
Nap, Föld és csillagok
S idő — vajjon nagyon?

IX.

Mi kicsiny és mi nagy,
Mi véges s végtelen?
Elmének játéka csak
Ez a nagy tér-elem.

Ámbár nekünk kicsi:
Lehet, hogy egy sejtbe
Egy egész Mindenség,
Egy világ van rejtve.

Vagy, hogy elménk nem tud
Birkózni a naggyal:
Lehet, hogy e világ
Minden nap-csillaggal
S mind együtt, amiket
Nagy műszer is csak sejt,
Nem több, mint egy lényben
Élő egyetlen sejt.

X.

Magam fölött elmém
Haj sokat gyötrődött:

Mi is van vajjón e
Lét előtt s lét mögött?

Ki tudja, hol megy át
A Van a Semmibe;
Ki tudja, hogy honnan
S mért vettetem ide?...

Keresem, keresem,
A valóság hol van?
(S nem tudom felelni:
Ahogy van, úgy jól van!)

»E világ csak árnyék«
Igy tűnik fel néha.
S keresem, keresem:
Minek az árnyéka?

S ha néha úgy érzem:
Maga a valóság.
Akkor azt nem értem,
Mi a mulandóság?

És átérzem, amint
Elmém keres-kutat:
Nehéz korona az
Emberi — öntudat.

XI.

Keresem, keresem
Mi a tiszta lényeg;
Mik azok, amiket
Igy jelölünk: »lények«.

Keresek egy pontot,
Amelyen elmémnek
Biztos nyugalma van
S rettenve látom, hogy
Nem ismerem magam.

Nagy büszke tudásom
Gyenge gerendázat,
Döngetni nem merem,
Mert alatta tátong
A bizonytalanság,
Mint egy sötét verem.

Szédülök, szédülök,
Mint, aki mélybe néz.
Ilyen világ felett
Járni — jaj be nehéz,
Hej be borús a Föld
S a Világ be setét...
És kínnal tetézve
Miért rontja ember
Az ember életét?

TEMETŐBEN.

Mikor itt járkáltam
Húsz évvel ezelőtt
Ebben a bús kertben,
Egykedvűn olvastam
A siriratokat:
Senkit sem ismertem.

Most, hogy újra haza
Vetődtem pár hétre
— A vonzalom erős —
Itt a temetőben
Alig merek járni:
Oly sok az ismerős.

EMLÉKEK KÖZT.

Mi szép? Mi nagy? Oly halvány is a szó,
Érték ilykép nem határozható.
Mert néha, mit csak véletlen kapott:
Egy-egy képet, egy-egy semmi lapot
Őriz a szív egész életen át
S mint tükörben nézegeti magát.

Bűvös tükör a mult, lelkünk előtt lebeg
S fel-fel csillogtatja a régi képeket.
Mult idők tükörében, habár lett volna foltja,
Még akkor is békülve, szent kincse képen hordja.

Jövendő? Nincs! Jelen? Egy pillanat!
Amely mindig a mult felé szalad.
Csak multunk van és bár e tény rideg:
A jelen csak képekkel tölti meg.

Tenger a mult, hova mind beszakad
A fölöttünk elszálló pillanat.
Minden, mi »volt« — ott egységbe gyül össze,
Hogy létünket egy-egy »Élet«-be kösse.

FÖLTÁMADUNK.

»Vándorbotomat letészem ;
A szenvedésben volt részem.
Küzdöttem egy életen át,
De még nem láttam jutalmát.
Am biztat egy nagy ígérlet :
E földön utazók vagyunk,
Túl örök élet vár reánk.
Haleluja, föltámadunk !«

Szólt a vándor a célhoz érve,
S leült egy sir ledült kövére.
Ott szállt reá az örök álom.
Fény derengett a láthatáron,
Hajnala volt tavaszi napnak.
(Ah ott túl lesz csak szép napunk.
Az örökélet napja az.)
Haleluja, föltámadunk !

Ott találta meg virradóra
A temetőnek pásztora.
Körül már zöldelt a haraszt,
Üdvözölvén az új tavaszt.
S az új életet vette már.
(Mi is új életet kapunk
Ott túl új élet vár reánk.)
Haleluja, föltámadunk !

A sirások munkába kezdtek ;
Egy ásónyomot is alig tettek :
Zugva-zümmögve szállt a légbe
Egy bogár — s tűnt a messzeségbe.

Báb volt idáig, új életbe ment át ! . . .
(Föld porából kelők mi mik vagyunk?
Az új élet reménye, vágya él.)
Haleluja, föltámadunk !

Oda temették, ott pihent,
Hol hű társ s testvér várta lent.
(Lent várja-e, vagy fönne az égben?
Erre nem feleltek, még nem.
A kétség bánt, sir réme üldöz,
Szent félelemben zeng ajkunk :
Haleluja, én hiszek Benned !)
Haleluja, föltámadunk !

Mindent elvisz a zord halál,
Miben csak jutalmat talál
A földi lét, a munkás élet.
Oh minden, minden semmivé lesz.
De kell legyen létünknek célja
S egy lény, kinek része vagyunk,
(Nem hinni — jaj nem is merünk)
Haleluja, föltámadunk !

MELEG PONTOK.

Azok a szép csillagok felettem,
Mik megadják varázsát az égnek,
Forró napok, önhevüktől izzók,
Szétszórtan és magányosan égnek ;
Az űrben, hol sok ezer világ van :
Meleg pontok egy hideg világban.

Azok a kis meleg szobák, honnan
Égő-lámpa kandikál az éjbe
S havas mezők didergő-vándorát
Igy biztatják: »melegedni térj be,
Mert itt benn most boldogabb világ van« :
Meleg pontok egy hideg világban.

A sok szív, mely annyi forró dalnak
Életadó s melegítő fészke
S az a sok szív, mit az élet dobott
Egy-egy szépért rajongó művészbe,
Itt a földön, hol annyi rútság van :
Meleg pontok egy hideg világban.

ÖNTUDAT.

Sirni késztet időm mulása
És visszanézni nem merek.
Mulandóság bánt-e még más lényt?
Vagy csupán minket, emberek !

Az igás ló ám le-leroskad,
Ha a terhei túlnagyok,
De még döltében is vigan
Ropogtatja az abrakot.

És nekünk, kiket a végzet
Öntudattal áldott, vagy vert :
Minden falat ételünkbe,
Minden ivat italunkba
Emésztő nagy mérget kevert.

Tavaszi idején, tél haván
Mennyi szépség, mennyi jószág :
Tánc, dal, zene, csók, ölelés ...
S mindeniken megérzik a
Nagy keserű mulandóság.

M. M.

(Kiterített tenyereim előtt)

Magamat s elmémet akárhogy fékezem,
Egyebet nem teszek, csak rá emlékezem.
Ráemlékezem a képtelen halálra
S színe előtt állok sóbálvánnyá válva.

Hogyha tavaszt látok, elmulástól félek
S ősszel dermesztő zord karjai közt élek.
Hogyha virágokat látok koszorúba,
Elmerül a lelkem földönélő buba.
Hogyha hó borul az őszi tarló felett,
Magamon érzem a fehér szemfedelet.

Magamat s elmémet akárhogy fékezem,
Egyebet sem teszek, csak rá emlékezem.
Ráemlékezem a képtelen halálra
S színe előtt állok sóbálvánnyá válva.

Levágott hajamban elmulásom látom,
Siratva dobom el viseltes kabátom,
Vele vetek sutba elmúlt néhány évet
S néhány kabátöltő lesz az egész élet.
Minden évfordulóm, minden szent ünnepem
Mérföldkö s árnyéka átnyul életemen.

Magamat s elmémet akárhogy fékezem,
Egyebet sem teszek, csak rá emlékezem.
Ráemlékezem a képtelen halálra
S színe előtt állok sóbálvánnyá válva.

NYÁR VÉGÉN.

Augusztusi nyárnak vége
S szép vakációm oda lett.
Valami kimondhatatlan
Bánat felhőzi lelkeimet.

Pihenni napfényre ülök,
Hagyom, hogy lankasszon a nyár,
Magamba szívom melegét,
Oly jól esik a napsugár.

Lassan, lassan nyúlik az éj;
Nappaltól órákat rabol.
A magas ívről megtért Nap
Mindegyre mélyebbre hajol.

Mi hátra van, már lejtő az :
Hanyatlás őszbe, tél felé.
Ha egy-egy hűvös szellő ér,
A szívem megsajdul belé.

A hegyeken már pára leng,
Nem köd, csak reggeli homály
És rajta át dereng a Nap
S belőle bomlik ki a táj.

A lomb még zöld, de közötté
Szinesedik a sok gyümölcs
S bár aggódásra nincsen ok,
De téli gonddal jár a bölcs.

Dínnyéék sárgulnak a mezőn,
A paradicsom érni kezd;
Puhul már a szőlőszem is,
Bornak készül a sok gerezd.

A violák elnyíltanak
S oly furcsák így virágtalan;
Sovány ujjukat ég felé
Nyujtogatják, de hasztalan.

Új virágzást az ég nem ad,
De becőikben mag terem;
Azokban lesz feltámadás,
De e testükben többé nem.

Augusztusi nyárnak vége
S mig ég felé nyúl két kezem,
Valami kimondhatatlan
Bánat terhétől könnyezem.

ÉLET VÁGYA.

Óráam, ha lejár, felhúzóam
És újra jár és újra üt.
Körbe jár és vigan mutat
Új időpontot, új betüt.
Bárcsak én is óra volnék.

Virágom, ha meleg éri
És napfény süti, újra él.
Tavaszi föltámadását
Hirdeti a sok friss levél.
Bárcsak én is virág volnék.

Felhő, ha földre hull, legott
Mint pára újra fölrepül
És a vidék fölé újra,
Mint felhőtenger települ.
Bárcsak én is felhő volnék.

OH JAJ.

Oh jaj, hogy ver az Isten
És én verését állok,
Legyen hát ez az élet
Szenvedéses rossz álom.

Oda tartom a hátam,
És oda az orcámat,
Hadd üsse, hogyha neki
Úgy tetszik ez a bánat.

Mért szenvedek s mért szenved
Társam, e tiszta élet
S anyám, kit a szenvedés
Már valóban szentté tett.

Oh jaj, hogy ver az Isten
S én állok türelemmel,
Hátha ez a szenvedés
A mennyekbe fölemel.

DAL.

Ne nézd, ne nézd az ajkamat,
Hogy rajta még mosoly fakad,
Mert a mosoly olyan virág,
Mit őszre hajtott ki az ág.

Szememnek se nézd sugarát,
Könnyes lelkemen tör az át —
S e kedv ajkamon — oh ne szólj —
Az utolsó szelid mosoly.

E szellő itt nem a zefír,
Mellyel május reggele bír:
Ez őszi szél, oh hallga csak
A levelek mint omlanak,

KI NYÚJT FELÉM KEZET?

Ki nyújt felém kezet,
Mikor ablakomon
Szeliden ébresztő
Hajnali fény száll be?
S mikor a sötétből
Kis mécsesem mellé
A szobámba vágyom,
Ki nyújt felém kezet?

Ki nyújt felém kezet,
Mikor énekszóval
Vágok a mezőnek?

S mikor bús-ballagón
Megyek a templomba,
Ki nyújt felém kezet?

Ki nyújt felém kezet?
A fényes kék égből
Ki szórja lelkembe
A derüs jólétet?
S a csöndes nagy éjből
Ki borít valómra
Nyugtató sötétet?
Ki van körülöttem
Időtlen időkben
S ki nyújt felém kezet?

VISSZAPILLANTÁS.

Oh de hányszor fojtó keservek közt
Belső sirástól fuldokolva álltam;
De fájdalmam e részvétlen világba
Szánalomért én ki nem kiabáltam.
Kínzott a kór, ez hervasztotta el
Ifjukorom legszebb virágait.
Kínzott nyomor; könnyes nagy vágyódással
Szemléltem a gazdagok házeit:
Mért hogy nekem kunyhó sem juthatott,
Hogy otthonból nézhessem a napot;
Csak máról-holnapra tengődve élek,
Mint a szegény kóbor sátor-lakók
S még ebben is olyan örömtelen:
Kis fészkemben egy beteg társ pihen.

Házam néma, nincsen gyermek kacaj,
E bús csendet nem öli semmi sem.
És így telnek a drága életévek,
Egyre több haj csillan ezüstös fényben,
Két bús étellel megyek útamon...
Legyen hálás, ki élt s vigadt, — — de én nem!

PITYPANG.

Pitypang, te drága kis virág,
Ki küld hozzánk tavaszidőn?
Szivem dobban, ha jőni lát;
Föltámad az a kor, midőn
Láncot fonni nem szégyeltem,
Mikor még örömem leltem
A csörgő patak mentében,
Zöld fűben, szálló lepkében.

Pitypang! Sok drága kis virág!
Zöld fűben rezgő csillagok!
Be más köröttem a világ...
Nézni is jól esik rátok;
S ha nézlek boldogabb vagyok.
Sok édes emlék fűz hozzátok,
Mi voltunk egykor jó barátok.

Pitypang, te drága kis virág,
Hűtlen hozzád sohase lettem;
Ne érjen tőled semmi vád
S éljünk tovább is békén ketten;
De nézd te tavasz gyermeke:
Nyáram itt van, kezemben eke.

Pitypang, te drága kis virág,
Hints most is kedvet a mezőn,
Van most is vidám ifjuság,
A mi nyomunkba egyre jön
Az ifjabb had ölelkezőn.

Pitypang, te drága kis virág,
En már kiestem a sorbul.
Életfánkon valami rág,
Hogy játszó kedvünk kicsorbul.

Pitypang, te drága kis virág,
Bár képzeletben légy velem,
Olyan jó emlékezni rád.

Pitypang, te drága kis virág,
Lelkem áldását hinti rád.

Pitypang, te drága kis virág!

MEGSZÖKÖTT A TAVASZ TŐLEM.

Megszökött a tavasz tőlem
És kirabolt minden jóból.
Volt sok tarka álom-kincsem
És most utra valóm sincsen.
Jaj mi is lesz már belőlem,
Hol keressem, merre, hol?

Megszökött a tavasz tőlem.
Itt hagyott a forró nyárban
Bimbó nélkül, virág nélkül
S amit hordozhatnék ékül:
Még gyümölcsöm sincsen bőven
Őszre járva, télre várva.

Megszökött a tavasz tőlem,
Mig hímes szőnyegén ültem.
Úgy érzem ifju sem voltam
És itt állok kiraboltan.
Jaj mi is lesz már belőlem,
Ha már így le szegényültem.

KISÉRTÉS.

1901.

Kongó teremnek remete lakója,
Egyedül élek nagy eszme-rajban.
Éji csöndben a vágyak rugója
Mind jobban enged s urrá lesz rajtam.
Életem éjét-nappalát
Csak könyveimnek szentelem,
Még nappal is a Nap ha lát —
Ezeket búvom szüntelen.

Éjfél ütött — pihenni térek.
— Napi munkának ez elég. —
Sarkalnak vágyak, hívnak remények ;
Bár nem boldogított egyse még...
Az ágy ölén az éji csöndben
Az álmatlanság fogva tart
S eltűnődöm : ahol kikötnék,
Vajh merre is van az a part?

Éjfél ütött, az éji óra
Szellemeknek szól indulóra ;
Szellemek járnak, rémek kelnek,
Babonás nem vagyok, mégis félek,
Ott zürzavaros dalt énekelnek,

Itt-ott suhogva száll egy-egy lélek
És átkutatnak minden termet,
Mint otthonát a visszatért gyermek.

Amint fekszem lélekzet fojtva,
E csöndben szinte szorul a mellem...
Egy ide szállt, kezemet fogja,
»Ne félj, ismerhetsz — így szól a szellem —
Ismerem lelked vágyait, álmát,
Van egy tervem, hogyha megnyerlek,
Te kapod annak legszebb jutalmát!
Sokat dolgozol. Tömérdék munkád
— Lelkedből látom — valamit céloz,
Azért jöttem: ha méltóan fizetnél,
Megsegítnélek a kívánt célhoz.
Tudós lehetsz, akit csodálnak!
Tudós lehetsz, nagy hírű, messze;
Tudós, minő nem volt még egy se
S nem fog rajtad mérge a halálnak.
Márvány, ércemlék — összeomolnak,
De rólad még tovább is szólnak.
Tudós lehetsz — húsz év az ára!
Minden időd csak nekem szenteld,
Mert egy napért, mit másképp töltesz,
Úgy ott hagylak, mint gyöngé embert.
Áll az alku? No add kezéd!...
És holnap már megkezdheted.«

Eszem — húsz évet téve latba —
Belezsibbadt a gondolatba.
S újra ő vevén fel a szót,
Válaszomat sürgetve szólt:

»Tetszik az alku szemedből látom:
Ragyognak mint a Sirius.
Azt akarom, amire vágyol,
Hogy a legelső helyre juss!
Mégis — miért hogy ajakad
Bár egy örömhangot sem ad«.

Halkan szólok: Nagy ez az ár
Súlyosak a feltételek.
— Máskülönben úgy érzem,
Hogy szóba állhatnék veled. —
Mert ha minden órám lekötöm nálad,
Elveszitek e világtól és el a szép ifjuságtól
Minden összekötő szálát.
És így e négy fal lesz koporsóm.
Élő-halott én ifju korban!
Nem, így nem rontom el a sorsom
Amint van, hagyjuk úgy, jól van.
Megy az élet, sodor az árja,
Hova ragad oda megyek,
De nem akarom, hogy emigy
Sorsom kormányosa legyek.
Vágyom, hogy a fejem fölé
A hir s dicsőség fényét hozzam,
De lehet éj! — s félek attól
Hogy enmagamat átkozzam.
Ma tán tetszik a tudós hire,
De mit érzek erről majd holnap?
Ki tudja, nem sírom vissza
Eladott ifjuságomat?

»Maradj hát te is halandó,
Maradj te is csak olyan ember,
Mint ki egy nagy életen át
Egy kis hivatalban teng el.
Lám gyöngé vagy, szóba se állok,
Hadd muljanak éveid rendre
Nyomtalanul; — tiz-húsz egy sorba
S menj, — mint a bölcsőtől jöve —
Névtelenül a sirverembe.
— A napok mulnak, az évek telnek
Ingyen... Én ellenértéket adok.
A tudásnak, a hirnévnek
Aranyaival fizetem
Minden, minden eltűnt napod
Húsz év után!«...

Húsz év után! A húszra húszat!?
Az ifju korból még mit sem kaptam;
Azt sem tudom, mit ér az élet,
Az élet előttem csak most ha pattan.
Bimbó még minden körülem, bennem
És virágait nem szabad szednem?
Virágait ifju életemnek
Ne áldozzam egy szív oltárán?
S ne legyen jogom virágot várni
Virágos ifjuságom árán?
Ha lesz két szem s úgy nézem őket,
Mint élni vágyó a Napot,
Lemondjak az égi jussról,
Mely mint szerelem adatott?...

»Virágait ápd szivednek...
Virágait ápd agyadnak
És ne feledd azt, hogy termést
A gondozatlan fák nem adnak.
Neked termés kell, ezt mondja vágyad...
És szomjuhozol a tudományra.
Rajta, most míg eszed nem bágyad,
Nem ül rá a közönynek árnya.
Gyümölcseit a tudománynak
Hogy tehesd a lét asztalára,
Megmondtam hogyan éred el
És újra mondom: Húsz év az ára!«

A kezemet még egyre fogta,
De éreztem, hogy menni készült
És most már én szorítottam,
Úgy, hogy tán arcom is kékült.
Hirnév, dicsőség tudományban...
Vajjon ez, amit keresek?...
Megállj? Gondolkozhassam e felett,
Várj, várj még csak egy keveset.
Igen; a hirnév, dicsőség
Úgy tűnik elém, mint patak,
Amelyből szintén sok öröm
És sok nagy *boldogság* fakad.
Ez, ez; *boldogság* kell nekem!
Minden — minden csak út felé!
Ezt is adod annak, aki életét neked szentelé
Húsz éven át?...

»Boldogság!? — nevet a szellem —
Ezt én nem ígértem soha!« ...

És kigúnyolva, kinevetve
Kérlelhetlenül szállt tova.
És itt maradtam szédülve, fázva
S kimerülve e nagy vásárban,
Az élet piacán, ott, ahol
Mindenen rémitő ár van.
Mert mindenért, ami tetszik
Vagy okvetlenül kell nekünk,
Legdrágábbal, mi csak egy van:
Életidőnkkel fizetünk!

Órák már egyet kongatott,
A szellem órá véget ért...
És én még egyre tűnődöm:
Mit is kapok ez életért?

HULLÁM-GYŰRÜ.

A végtelen nagy óceánba
Jókora darab kő esett;
Csobbant s gyűrlözött hulláma
Mélyet, nagyot és heveset.

Amint terjedt, annál inkább
Simult — fodra elenyészve
S mire a tulsó partra ért,
Már senki sem vette észre.

Ha meghalok, halálom hire
Hullámszik körülem tudom,
De enyészik a távolsággal
S talán túl sem jut falumon.

NEM HALOK MEG.

Nem halok meg,
Csak elmegyek messze, messze
És ott leszek
A Távolság ködébe veszve.

Nem halok meg,
Csupán messze, messze élek
Álnév alatt;
Az álnévem ez lesz: Lélek.

(Nem halok meg,
Csak nem láttok soha engem
Amikor a
Szobátokat átal lengem.)

ÚJ DALOK.

Miczunak 1909.

I.

Szegény vagyok!
Ha egy kunyhó a zöld mezőben
nem elég néked,
ne szeress engem.

Szegény vagyok!
Ha félsz gyalog járni
pázsitos réten,
ne szeress engem.

Szegény vagyok!
Ha észrevétlen
élni nem tudnál,
ne szeress engem.

Ha érzed azt,
hogy követni nem tudsz
az álmodásban,
ne szeress engem.

Ha érzed azt,
hogy való híján
kevés az álom,
ne szeress engem.

Ha érzed azt,
hogy az életharcban
lelked kifárad,
ne szeress engem.

Ha érzed azt,
hogy ölelésem, csókom
szomjadat nem oltja,
ne szeress engem.

Ha érzed azt,
hogy engemet
talán szeretnél is, nem is:
ne szeress engem!

II.

Keletnek arcát hajnal-pír önté el,
Piros lett tőle arcom is.

Ez^{re} volt az első csók.

Lelkét a lomb a légbe lehelte,
Illatát arcomba hozta a szellő.

Ez volt az első csók.

Az ébredő csalogány dalba kezdett,
Lelkem belemerült az édes dalba,
Ez volt az első csók.

Friss harmat szállt a réti virágra,
Arcomra édes csepp tapadt.
Ez volt az első csók.

III.

Ha azt akarod,
hogy életem muló perceit ne szánjam ;
ha azt akarod,
ne tűnődjem létünk nagy céljai felett :
Adj egy csókot !

Ha azt akarod,
hogy ne fájjon a sok-sok be nem vált álom,
ha azt akarod,
hogy elfeledjem, mily semmi is, ami vagyok :
Adj egy csókot.

Ha azt akarod,
hogy reményem más határokon ne járjon,
ha azt akarod,
hogy ami szép, hogy ami jó,
ami él és ami örök
csak téged emlegessenek :
Adj egy csókot.

IV.

Szívem tele az édes vággyal,
lelkem utánad sovárogo ;
szólani is alig tudok,
hogyha elfog az a gyönyör,
amit lényed jelent nekem,
tudva, hogy enyém vagy, enyém.

Ne várj szót, bűvöset,
csak nézd szemem
s e forró ajkat
bár ujjad begyével érintsd.

Ne várj dalt, hullámozót,
a lelkem reszket,
gondjai mások,
mint ritmus és rím.

Ne várj szót, ne várj dalt,
ha szeretsz és ha kívánod
csókomat, ölelésemet.

Csókolj, ölelj, daloljon ez.
Jer létünk forrásaihoz ;
És ott majd dalolok néked :
Dalolok néked el nem muló vággyal.
Dalolok néked
s e dal nem lesz vers.

Dalolok néked
s dalomban nem lesz rím,
nem ritmus, mégis dal.

Nem leszen abban ritmus és rím :
mint csalogánydalban
májusi estén,
mint szellő suttogásban
májusi reggel,
ha virágba borult ágon
csattog az és enyeleg emez.

Ilyen lesz ezután
az én virágdalom,
hozzád szóló dalom.

V.

Sohasem

voltam képmádó,
lelkemben szent kép nem vala.
De a te édes gyermekarcod
szivembe lopták az egek
és hordozom áhitattal
mindörökké!

Sohasem

voltam gyöngielelkű;
szó, mosoly rabja nem valék.
De hogyha nevetni látlak,
ha szólasz vagy dalod csendül,
erőm elhagy s egész valóm tied, tied
mindörökké!

KÉT ÁGY.

Bölcsőnk még száz mértföldre volt,
Ágyunk egymás mellé esett;
Igy fornak össze csillagok,
Ha egymásba szerelmesek.

Egymás mellé rendelt a lét,
Egymástól el nem válhatunk;
Együtt kél föl, együtt delel
És együtt száll alá napunk.

Egymástól néha elszakít
A mély álom s a vak setét;
De mig bár kezéd meglelem,
Kereslek félve szerteszét.

Arcom kezedre fektetem,
Így szállok csak az éjbe át;
Az álom-óceánra így
Bocsátom létem csolnakát.

Csak akkor alszom csendesen,
Ha érzem, tudom, itt vagy, itt;
Ha még az álom sem riaszt,
Hogy tőlem a sors tova vitt.

Ah ha a nagy-nagy éjen is
Így pihenhetnénk, ily közel
És így érezhetném kezed! ...
Fölrne a menny üdvével.

Pedig közel lész akkor is,
Egy kis föld köztünk hogyha lesz ...
Oh hogy fázom, jöjj közelébb,
Szeress, mig itt vagyok, szeress!

Oh vond magadhoz lelkemet
S ne tudd, hogy rá sir réme ült ...
Bölcsőnk bár száz mértföldre volt,
Ágyunk egymás mellé került.

SZINES DALOK.

Miczunak 1916.

I.

Tizenhat évedet
Még alighogy jártad
Oh szép hortenziám!
Hófehér volt lelked,
Mikor elém tártad.

Úgy néztél szemembe,
Mint virág az égre
S két szemem láttára,
Lelkem melegétől
Változtál át kékre.

Ha nézem a földet,
Ha nézem az eget,
Mely így tavasz időn
Melegséggel árad:
Csak téged emleget.

II.

Látod, látod
E lila berket?
A szellő illatot kerget.

Ujjong a lelkünk
Szintől, illattól
S tavaszi naptól.

Látod, látod
Az orgonákat?
Vágy terheli
A hajló ágat.
És ez illat,
Ez édes, e lágy
Mind csupa vágy.

Volt részünk benne,
Jártunk alattuk,
Jussunk kikaptuk.

III.

Kecses formáját a tulipán elhagyta,
Szirmait széttárta szerelmes epedőn.
Bibeszál kisasszony porzó vőlegényét
Várja, egyre várja méhszárnyon merre jön.

Ragyogó napfényben, tavaszi légárban
Lakodalmi nap van a nagy természetben;
Lakodalmát üli a tulipán, jácint
S a sok lepkepár, mely ágról-ágra röppen.

Lakodalmát üli már sok-sok madár is;
Pajzánkodva fognak a fészekrakáshoz;
Ezután már így lesz szakadatlan sorral,
Amig a tavasz tart s ide virulást hoz.

Csendes bámulói e sok nászmenetnek,
Nekünk pompa, illat jut mindebből részül
S rajtunk is átreszket ez az illat, vágy, mely
Az ifju tavasszal élni, élni készül.

IV.

Hova lesz a rózsás mosoly,
Mely e szintelen világra
A te ajkadon született?
Talán ez festi biborra
A hajnali eget!

Hova lesz ez az édes dal,
Mely reggel ébredni segít?
Talán ez zeng altató dalt
Át a mezők, rétek felett
Estétől reggelig.

Oh hova lesz az édes vágy,
Mely csókos ajkkal hozzám űz?
Tán ettől pattan a bimbó
S ez fürdeti a mezőket,
Mint áldott égi tűz.

És hova lesz az a gyönyör,
Mely ölelésbe lankad át?
Talán ez az, mely szüntelen
E világnak új tavaszt s új
Erőt, életet ad.

V.

Kertünk nyári korszakának
Violáink adnak pompát.
Mind csokrosak, mint a rózsa,
Nem kellenek a patkoncák.

Magról kelő magtalanok!...
Lényük beélik a szépbe.
Fajuk díszei ezek mind.
Mennyi szépség, nézd, oh nézd te!

VI.

Mint a szegfű, mint a rózsa
Lágyan ringó hosszú száron,
Úgy hajolsz te az arcomhoz
Édes csókkal kicsi párom.

Ajcad nyomán boldogság kél,
Kicsiny fészkünk boldogsága.
Csak rám hajolj, engem csókolj
Életkertem szép virága.

VII.

Virág, lomb, kerti út,
Fülemile ének.
Ami olyan rég volt:
Mintha most lett volna,
Lelkemben úgy ének.

Virág, lomb, kerti út,
Fülemile ének,
A te csókod nélkül,
Amit akkor adtál,
Most dehogy élnének.

Amikor megölelsz,
Azt a kertet látom
Virágosan, dallal.
S azt a nyíló tavaszt
Látom két orcádon.

VIII.

Muzsikaszót hoz a szellő,
Azt hallgatom nesztelen
S minden szálló gondolatom
Szerelmünknek szentelem.

Szerelemnek tavaszába
Visszaringat az a dal...
Oh miért is nem lehetünk
Mindörökké fiatal.

IX.

Vegyünk számon édes
Minden kis emléket.
Ami a mienk volt,
Őrizzük meg hiven.
Pusztulásnak adni
Azokat ám vétek.
A többit meg dobjuk
Tűzre édes szívem.

Minek is őriznők
Mások balga álmát,
Mikor a mienk is
Már úgy megfakultak.
Édes emléinknek
Azok utját állnák.
Csak magunknak tartsuk
Azt az édes multat.

X.

Kell szép idő?
Kell sok remény?
Idő,
Remény
És költemény?

Kell édes csók,
Friss ölelés?
Csók,
Ölelés
Mindig kevés.

Adj száz mosolyt
És egy szívet.
Mosolyt,
Szívet,
Mely a tied.

XI.

Tavaszi időm búcsuzóban,
Jaj de hamar itt a nyár,
Sugarával a nyári nap
Hej már de magasan jár.
S ha majd egyszer ez is elszáll,
Nem jön többé kikelet.
Isten veled ifjuságom,
Szép idő, Isten veled!

XII.

Ifjuságom drága kincsét
Álmaimnak tengerébe szórtarn.
Ne keresd már bennem többé
Azt az ifjút, aki eddig voltam.
Én Istenem, mindig így volt;
Mit tehet a virágos kert róla,
Hogy az őszi napsütéstől
Elhervad a dédelgetett rózsa.

Hervadt lombon dér pihen meg
S rajta csillog az őszi nap fénye.
Csöndes, öreg ember lesz a
Dalos kedvű hétfalu-legénye.

En Istenem, mindig így volt,
Mit tehet a virágos kert róla,
Hogy az őszi napsütéstől
Elhervad a dédelgetett rózsza.

MÁJUS KÖRÜL.

1. Áprilisi reménykedés.

Mához egy hónapra

Zöldülő almafák virágzó sátoorként

Borulnak a kertre,

Mához egy hónapra

Rózsaszínű szirmok (mint csodás meleg hó)

Szállonganak szerte.

Mához egy hónapra

Vig sárgarigó pár valamelyik ágon

Itt vet nászi ágyat.

Mához egy hónapra

Szétboruló szírom, illatos lehellet

Hint majd életvágat.

Mához egy hónapra

Minden hajnal, este, minden perc — perce a

Termékenyülésnek.

Mához egy hónapra

Amik élni vágnak, az életforrástól

Egy percre sem késnek.

2. Májusi való.

Nézd a fákat nászruhában,
Illatot, színt felénk tárnak;
Lakodalmi ünnepükre
Most minket is ide várnak.

Nézd már ott van hímes galyán
Nászolódó gébics — s fészek.
Nézd, mily pajkos mind a kettő,
A májusi légtől részeg.

Nézd az ajkam milyen forró;
És hogy piheg puha melled;
Mily színes az ég fölöttünk...
Borulj ránk óh rózsafelleg...

3. Júniusi emlék.

Ma egy hónapja még
Minden virágban volt.
A lég, a lomb, madár
Szerelmes dalt dalolt.

Ma egy hónapja még
A vágyak fenn égtek,
Vágy lángban állottak
A berkek, a rétek.

Ma egy hónapja még
Minden élni vágyott,
Csókban élt a vágy itt,
Csókban halt a vágy ott.

Ma egy hónapja még
Édes sejtelemmel
Olvadt egy érzésbe
Virág, madár, ember.

Ma egy hónapja még
Virág volt. — Ma termés.
Illat, dal, csók — ma már
Új életbe fejlődés.

KÖSZÖNET EGY KIS VIRÁGNAK.

Köszönöm néked kis virág
Hogy díszítetted ablakom
És szín áradt szobámban szét,
Amelyben bánattal lakom.

Köszönöm néked kis virág,
Hogy itt árasztád illatod
És üdévé varázsoltad
E nyomoruságos kis lakot.

Köszönöm néked kis virág,
Hogy lelked lelkemhez talált
S a sötét téli éjjelen
Lelkem tavasz-vigasszal állt.

S hogy életté lett életem,
Hogy türhető volt e világ,
Hogy könytelen napom is volt :
Köszönöm néked kis virág.

EGYEDÜL.

Kinek ölébe hajtsam
Bánatos fejemet?
Ki fülébe sóhajtsam
Nehéz életemet?

Messze vagy s ha itt volnál,
Akkor is te hajolnál
Betegen vállaimra.
Én bánatra születtem,
Te pediglen a kínra.

Sem életemnek sarja,
Sem elmémnek avarja
Nem zöldelhet, nem hajthat...
Testem fáradtan lézeng,
Ajkam pusztán sóhajtgat.

Kinek ölébe hajtsam
Bánatos fejemet?
Ki fülébe sóhajtsam
Nehéz életemet?

HOGYHA MI MEGHALUNK.

Hogyha mi meghalunk,
Minket nem vár ott fönn
Elköltözött gyermek.
Köszönöm a sorsnak,
Hogy ezzel a búval
Minket sohse vert meg.

Hogyha mi meghalunk
Nem vágyik utánunk
Földön maradt árva.
Fölhányom a sorsnak,
Hogy ezen örömből
Mi kivoltunk zárva.

ÉGI JÓSÁG.

Hozsánnás mennyben ült az Úr!
Az angyalsereg szerteszét
Hallgatta a mámorító
Égi zenét, édes zenét.
Boldogság áradt oda fönn
És ott messze-messze alatt
Csak a föld volt boldogtalan.

Uram, szólt az egyik angyal,
Add kezembe a szeretetet,
Hogy boldoggá tegyem az embert.
És szólt az Úr: vigyed!

Uram, szólt a másik angyal,
Add kezembe a munkakedvet,
Hogy boldoggá tegyem az embert.
És szólt az Úr: vigyed!

Uram, így szólt a harmadik,
Add kezembe a békességet,
Hogy boldoggá tegyem az embert.
És szólt az Úr: vigyed!

Uram, szólt a következő,
Oh add az örök életet,
Hogy boldoggá tegyem az embert.
És bölintott az Úr: vigyed!

Uram, — (és már vég nélküli sorban
Angyalok álltak útra készen)
Szólt a soron levő angyal:
Add kezembe a családi életet,
Hogy boldoggá tegyem az embert.
És szólt az Úr: ily nagy összegben
Még egy se kért, jó, ám vigyed,
De küldd vissza társaidat:
Az ő utjuk fölösleges.

OTT EREDTEM.

Ott eredtem a hegy tövében,
Hol dús forrásviz csörgedez.
Ott eredtem az erdő aljban,
Hol pacsirtaszó ébredsz.

Hegy tövében és erdő aljban
Egy évezredes nép lakik,
Ki volt nagy, szabad és dicső,
Kinek volt néha dala vig,
Most szomorú, de nem halálos,
Csak álmatagon néz elé
S ébredszve megy már ismét
Egy új szebb jövő felé.
Az én fajtám ott az a nép,
Amely most újra sikra lép,

Az én fajtám az ősi földből
Most új erővel tör elő
S új igérettel dolgozik,
Mint ősi földet művelő.
Lombos erdős hegy tövéből
Ősforrásként értem ide,
Forrva hosszú ezer évig . . .
Szívemnek ez a szent hite.

ÖCSÉMNEK.

Maradj, maradj az ősi földön
Ifju ága te ősi fának,
Adj sarjakat viruló díszül
Székely népünk ősi fájának!

Maradj, maradj, az sohse szégyen,
Neked sem, nekem sem tudom;
Ha van bennünk becses őserő,
Kitör majd minden utódon.

Maradj, maradj, hogy ki ne vesszen
Szerénységben is nagy fajunk
S Te légy ama biztosíték,
Hogy innen mi ki nem halunk.

APÁMNAK.

Legdrágább ősi címerem
Munkától kérges tenyered.
A legdicsőbb nemességet
A jövődökre te nyered.

Gondterhes ősz fejed, apám,
Nekem becsület lobogóm.
Meghordozni a világban
Fejemet én is így fogom.

A szegénységünk büntelen,
A vagyonunk mind tiszta kincs,
Ami van: az minket dicsér,
S mi vádolhatna: semmi sincs.

ANYÁMNAK.

Anyám, ki szegény sorban éltél
Gazdag reménnyel telve el,
Küzdöttél érettünk, értem
S még ma is verejtékezel.

Anyám, én nem így szeretnék fizetni,
Nemcsak reménnyel egyre még.
Mikor jön a való, ha most sem,
Nekünk a reményből elég.

Anyám, én szeretnék adni néktek
Gondtalan napot, jólétet;
De engem is csak reménnyel
Fizet a gazdám: az élet.

VAN EGY VAK ASSZONY.

Van egy vak asszony, engemet lát,
Utánam sir és engem vár,
Felőlem kérdez mindenkit,
Imába sző nap alkonyán:
Édes anyám.

Amily sötét a világa,
Oly nagy fényben lát engemet :
Nagyot, szépet lát felőlem ...
Hogy téved, miért mondanám
Édes anyám.

Képem lelkében ott maradt,
(Oh hogy nézett, mikor látott.)
Eltűnt minden körülötte,
Családját látja már csupán
Édes anyám.

Ha gondolata szállni vágy,
Hova is szállna, mint reánk !
Mi vagyunk ismert szigetek,
A többi vak éjőceán : ...
Édes anyám.

LÁTTAM A FALUMAT.

Láttam a falumat, be jól esett látni !
A régi vidéken a fecskék is vigak, örvendezők ; hát mi ?

Láttam a házunkat, be jól esett látni !
Úgy siettem felé, mintha jó barát hi !

Láttam szüleimet, oh be jó volt nézni
S gyermekes lelküket szép szóval becézni.

Láttam testvérimet, oh be jó volt látni
S velük egy pár meghitt édes-bús szót várni.

Láttam önmagammat, — be fájó volt nézni
S az eltűnt gyermekkort így visszaidézni.

HUGOM EMLÉKE.

A messzeségbe nézek el,
Majd lehunyom szemem.
Lelkem egy arcot úgy keres
S rá nem emlékezem.
Ezer arcot idézek föl
S nem az arcod, nem egy sem,
Úgy kinlódom, hogy arcodat
Magam elé idézzem.
Pedig tudom, millió közt
Rögtön reád ismernék
S úgy fáj, hogy homályba borult
Elmémben e drága kép.

Amikor így rád gondolok,
Állok, mint üres keret,
De azért angyali lelked
Ugye még így is szeret?
Mit tehet a keret arról,
Hogy eltünt lényed arca,
Hogy életadó-szineit
Napfény — idő kimarta.

Önmagamtól szégyenlem, hogy
Így le vagy halványodva:
Lelked még a lelkemben él
S nem emlékszem arcodra.

HALLGATÁSOM.

A két szemem az én ásóm
S magam egy-egy könyvbe ásom;
Ilyen az én hallgatásom.

Nincs jobb vigasz, mint a könyvek,
Igy hordani a bűt könnyebb
És rejtettebbek a könnyek.

Napjaim munkában élem
És merengek künn a szélen
Verőfényes napsütésen :

Ősszel — a nagy elmuláson,
Tavasszal — feltámadáson ...
Ilyen az én hallgatásom.

ADY ENDRE HALÁLÁRA

1919. január 29.

Virrasztva telik most az éj,
Nappal bóbiskolunk.
Az Isten is levette már
Áldó kezét rólunk ?

És hullanak a csillagok,
Oh, mint nő a setét.
Ki oltogatja odafenn
E nemzet életét.

Ády meghalt! Fény lobbant el
A félelmes nagy éjben.
Ády halott, oh nagy Isten,
Mért nem hagytad, hogy éljen?

Oh nagy Isten, mi szándék ez,
Mért nem hagytad meg nekünk,
Hogy most legyen az, mit akart:
Fényünk és szövétnekünk.

Csaták tüze megkimélte
Harcos, vitézlő lelkét,
S a harc után mégis, mégis
Halottak élén lelték.

SZEMEM LEHUNYOM.

Szemem lehunyom, várok, várok.
Könnyem lassanként jön, szivárog.
Várok, várok szent türelemmel,
Várok, várok, mint sok hű ember.

Imát morzsol^{unk} napról-napra,
Mint szent barát, vagy Buddhó papja;
Mint szent fakir, ki azt fogadja,
Hogy nagy erős akarattal, kifogyhatlan türelemmel
Megöli az időt, vágyat és meg az életet magát,
Midőn lényét egyetlen egy gondnak és vágynak adja át.

Szemem lehunyom, várok, várok,
Mig életem kis forrása
Vagy örömteli parthoz ér, vagy végképen elszivárog.

MESSIÁS.

Ott messze túl a láthatáron
Valaki jön, én várva-várom.

Ott messze, túl völgyön, halmon,
Zeng már, szavát szinte hallom.

A hegytetőn, hol jőni kell,
Fénye dereng; szent ez a jel.

Térjete meg! — Én elkiáltom.
Térjete meg, jön a Megváltóm!

Térjete meg, hogy szemetek lássa,
Ha jön az élet Messiása.

A halálnak van megváltója,
De életünk senki sem óvja.

Tudunk meghalni, élni nem;
Ez az én pogány, nagy hitem.

Megváltó kell az életnek:
Lássuk a halálnál szebbnek.

Ott messze, túl a láthatáron
Valaki jön, én várom, várom...

(Valaki jön s tán itt is van bennem,
Midőn e dalt eléje zengem.)

HOGY INDULTAM AZ ÚTRA.

Hogy indultam az útra,
Ha láttad volna azt!
Úgy miként földjére megy
Tavasszal a paraszt.
Munkára feszült mellel,
Gőgösen, önbízón!...
S földhöz vágott az élet!
Földre tiport bizony.

Most révetegen állok,
— Ha látnál engemet —
Miként paraszt áll földjén,
Ha hiába vetett.
Lehult karral, megtörve,
Hite vesztett legény...
A vetésem gazdag volt,
Aratásom — szegény.

UTCAGYEREKHEZ.

Éhség, verés! Ez fáj csupán neked!
Neked még csak térdedig ér a bánat.
Én már nyakig járok a keservekben.
Nekem? — nekem már betömte a számat.

Te sirsz, jajongsz és enyhül bánatod,
A hangomat lefogja sok nagy ok,
Én hallgatok s a keserv fojtogat,
Én már még csak nem is zokoghatok.

MUNKAKEDV.

Ha levertem a végzet,
Újra talpra álltam,
El nem keseredtem,
Biztatást nem vártam.
Felvettem a harcot,
Új célokra törtem;
Gyáva kesergéssel
Senkit sem gyötörtem.

Vidám küzdelemmel,
Égi türelemmel
Megyek csak előre;
Nem aggaszt, hogy fejem
Este mire hajtom:
Párnára vagy kőre?
Munkakedv lobog a
Lelkemben, szivemben
S ez az, ami nem hagy
Lankadnom, csüggednem.

Lennék utcaseprő:
Megseperném részem,
Hogyha jön a reggel
Engem kapjon készen.
Sepernék hajnalban,
Avagy késő este:
A későn fekvőkre,
A későn kelőkre
Sohse irigykedve.

Lennék téglavető,
Kivetném az ezrem
S megőrizném ott is
Dalos lelkem, kedvem.
Nem bántana az, hogy
A kezem nem tiszta,
Csak föjjön az üstben
Künn a szabad tűznél
A napi puliszka.

Lennék kapás, kaszás,
Tartanám a rendet.
Magamat nem hagynám,
Csüggedő társaim
Biztatva, jókedvün
Vig dalra ragadnám.
És ha jőne a dél
Nyugodtan venném a
Szalonnát, kenyeret
S dagadó étvággyal
Ott piritanám a
Pattogó tűz felett.

Lennék kovácsmester,
Gyönyörködve ütném
A szikrázó vasat
S kéjjel nézném, mint vesz
Új formát az acél
Az én kezem alatt.
Este nyugtot hagyva
Pörölynek, fuvónak :

Mig jön a vacsora,
Boldogan innám meg
Két deci boromat.

Lennék tudós, ki a
Mindenség titkait
Keresi, olvassa...
Tudomány csarnokban,
Író-asztal mellett,
Ahol az ész izzik,
Mint a kovács vasa :
(S minden szikrájára
A tudomány büszke)
Ott is győzne munkám,
Mert lelkemben van a
Tudásvágynak üszke.

De lennék akármí,
Ami embersorban
Munkával győzhető :
Gyári munkás, hordár,
Favágó, kubikos,
Avagy szántó-vető :
Vigan énekelnék
A sors ellen zugva
Soha ki nem kelnék.

Csak legyen hajlékom,
Hol kis családomat
Zimankótól védjem;
Csak legyen mindennap

Életadó kenyér
Enyéim kezében.
Csak egészség lakja
Kis hajtékom táját
— Az az élet helye —
Aztán nem bánom, hogy
Nap perzselje arcom,
Vagy az eső verje.

A CSÖND SZAVA.

Reggel, mikor hallgat a táj
Az utolsó álomidőn,
Valami vészes morajlást
Érezek, hallok — ami jön.
Fejem kissé fölemelem :
Hallgatok — és úgy találom,
Hogy úgy elhalkul a zaj is :
Mint az álom, mint az álom.

Este, mikor elül a zaj
S a láthatárt sötét lepel
Takarja el szemem elől :
A nagy messzeség fényt lövel !
Ki-kilobban egy-egy kis pont
És ismét sötétbe merül.
Mi ez ? káprázat lenne csak ? ...
Hol van oka : kint vagy belül ?

Nap-nap után mind így van ez !
Mondani már nem is merem,

Mert ha mondom, szánakoznak
Rajtam, mint hibbant emberen.
De én hiszem, hogy ez való
Hang s fény föld horizontjain
S csak én hallom, csak én látom,
Mint sivatagi beduin.

Mélyen dörög a messzeség,
Még nem tudhatom a valót,
Csak azt sejtem : bármi föld ez,
Az ítélet napja van ott.
Elmult viharnek hangja ez ?
Avagy új nagy vihar közelg ?
Még nem tudom, csak hallgatom
Lélekzetfojtva mind e jelt.

ÚTRAKÉSZEN.

A Hargita felhőkben áll,
A Láz ködös, a Rez pipál,
Budvár felett, Csicsér felett
Ormot surolva felhő száll
S Udvarhelyen szép csendesen
Hüvös őszi eső szítál.

Megyek, mert itt sincs maradás,
Megyek, más jövő integet.
Megyek, az ősi rögön át,
Keresek új ösvényeket.
Isten veled vén Hargita,
Legeltesd itt az ősi nyáját ;
Ügyelj, hogy szét ne szórhassa
E vérrel viharos század.

HARANG.

Én bús harang, ki belekondul
Nappali zajba, éji csendbe,
Itt fenn ülök és virrasztva
Nézek, nézek a végtelenbe.
Itt fenn ülök egy ó toronynak
Tátongó ablaku ölén
És izenetet hirdetek
A földtől és az égtől én.

Szólok: a bizó lelkeknek
Égi jóságot hirdetek,
Az Úr szavát küldöm annak
Aki szenved, aki beteg.
És felsóhajtok néhanap,
Ha nő az árny és a setét,
Hogy elsirassam véletek
Egy-egy elhunytnak életét.
És feljajdulok olykoron,
Ha csapások özöne jön:
Ha tűz pusztít a házakon,
Vagy jégverés a zöld mezőn.

És néha-néha éjeken
Fojtott zokogás hangja ráz.
Kinek hangja e fájdalom?
Ez csak azé, ki fenn vigyáz.
Nagy érzések átnyilallása,
Mik e világot szeldelik...
Ide fenn a nagy toronyban
Az én életem így telik.

EGYMÁSTÓL TÁVOL.

Én itt — te ott! Jaj egyképen nehéz!
Könnyes szemünk csak föl az égre néz.
S inkább váddal, mint kérően tekint:
Mért adta ránk e bánatot, e kint.

Én itt — te ott. Várunk jobb holnapot,
Hogy a jó sors, amely velünk lakott
Ne hagyjon így, nehéz búval szakadtan,
Hozzon haza fészkünkbe, mely lakatlan.

HAJNALI KÜRT.

Ébredjetek! — a hajnal bibora
Kelet felől már szövi az eget.
Ébredjetek! — az első napsugár
A felhőkre piros fátyolt vetett.
Ébredjetek! — keleti ég alatt
A földhatár aranyszegélyű már.
Ébredjetek! — mert ébred a mező,
Pacsirta hív, a nyári munka vár.

Hogy milyen volt az álmotok,
Rózsás-e vagy setét?
Mindegy! Hajnali napsugár
Jöjjön, seperje szét!
És álmatag szemetekből
A bút törölje ki
Az első sugár, mely fényét
Arcotokba veti.

A mesemondó-est után
Hahó! — ébredjetek!
Csak az marad ágyban, aki
Tunya, avagy beteg.
Jön már a nap,
Siessetek, találjon a mezőn,
Áldását ott fogadjátok
Hittel (bár könnyezőn),
Mert nincs áldóbb az ég alatt,
Mint a fenn égő nap,
Melytől minden, ami élő,
Újult erőre kap.

Ébredjetek! — a hajnal bibora
Kelet felől már szövi az eget.
Ébredjetek! — az első napsúgár
A felhőkre piros fátyolt vetett.
Ébredjetek! — keleti ég alatt
A földhatár aranyszegélyű már.
Ébredjetek! — mert ébred a mező,
Pacsirta hív, a nyári munka vár.

ÚTMUTATÓ A VÁLASZÚTNÁL.

Dicső isten az ember isten,
Ember voltából ha kilép
S halad felfelé, felfelé,
Ahoz, ami Jó, ami Szép.

Szörnyű állat az ember állat,
Ember voltából ha kilép
S halad lefelé, lefelé,
Attól, ami Jó, ami Szép.

CSODAVÁRÁS.

Minden este s minden reggel
Egy bűvös érzelem fog át.
Csodát várok, valami szent
S kimondhatatlan nagy csodát,
Északra, nyugatra, délre
Ezzel szegezem a szemem
S hirtelen, mint a villanatot,
Fényt pillantok meg keleten.

De nincs sehol ; képzeletem
Feszültségéből szikra csak,
Mely a körülvevő ürbe ;
Villodzó fénnel ki-ki csap.

Csodát várok, földinél többet !
Mennydörgés, villám ? — semmiség !
Vulkánból fölcsapó tüznél
Is többet (ott csak a földi ég) ;
Többet, mint régiek rémét :
Egy borzadalmas üstökös,
Mely jön és fennségben uszik
Át az égen, csillagok közt . . .

Csodát várok, hol a lélek
E csodától rabul esik
S a lét — nem létnek kapuit
Kiszálló titkok verdesik.
Annyit bár, (s nem kevesebbet)
Minthogy egy virág szólni kezd
S elmondja bár ezt a pár szót :

»Ember, az életet szeresd!
Szeresd másban is épen úgy,
Miként magadban szereted!«
S hiszem, e pár szó hallatán
A föld, az ég is megreped.
Meghámlik ez az ócskaság,
Lesz új világ a régiből...
Csodát várok, de jaj félek:
A hit éltet — és a hit öl!

VIGASZ

a feszület előtt a megpróbáltatások idején.

Nehéz az élet, nehéz a sorsom,
Csak az ért, ki fájdalmat érzett.
Uram! lábaim tövisek vérzik...
»Nekem a homlokom vérzett.«

Gyaláznak, szidnak, rágalom verdes
El sem bírok oh uram többet;
Mindent, ami rút, reám kiáltják...
»Nekem az arcomba köptek.«

Régóta hordom, alig bírom már
Ezt a súlyos életkeresztet.
Merre menjek oh, hogy letehessem...
»Engemet reá szegeztek.«

Bárhova nézek, száanalom nincsen.
Hogy jó voltam, mind elfelejték.
Gyilkos lándzsák hegye mered rám...
»Nekem a testembe verték.«

Testi fájdalmat én is elbirok
De lelkem már annyi kint érzett,
Hogy a bánattól leverve vérzik...
»Nekem csak a testem vérzett.«

XX. SZÁZAD.

Oly buzgón léptem ide át,
Mint pitvarból a templomba.
Szemem ne lásson semmi szennyet...
Ám itt-ott még a multak lomja.
Belebotlunk lépten-nyomon;
E bűn a multakat nyomja.
Ha ezek közt járok, bizony
Nem ismerek a századomra.

Oly fennen hangzik ez a név,
Sejtelmesen sokat jelent.
Magaslat ez, honnan látom
A multat, jövőt és jelent.
Látom, hogy az egekbe nyulik
Az én nagy századomnak orma,
De itt alant bizony, bizony
Nem ismerek a századomra.

Itt még vegyes a bűn s erény,
Itt-ott vannak sötét völgyek,
Hova napsugár még nem ért
S nem termékenyíté a földet...
Mig egyhelyütt csodát mivel
Az emberek ismeretszomja,
A szomszédban nem is virrad...
Nem ismerek a századomra.

Ikarus szárnyát nap heve
Nem perzseli már többé el,
Felhők közé vigan szökken,
Megküzd szélcsenddel és széllel.
S míg ember száll a felhős tájon,
A földet ősi ^{nyom} ~~lege~~ nyomja:
Vergődő lelkek járnak itt-ott...
Nem ismerek a századomra.

Sok itt a seperi való,
Nagy erényekkel nagy bűnök.
A földi jókat még bitorolják
És sinylődnék a kitünők.
Ész: ez adjon rangot embernek!
Szellem: ez a szent korona!
Sötétség árnyai járnak itt még.
Nem ismerek a századomra!

Ez — bár a húszadik század,
De nem a várva-várt napok.
Bár jönnek már harcosai,
De még árnyai vannak ott.
Húzódnak már a fény elől
S lassan-lassan csak hátra nyomja.
Most még kissé korán vagyunk,
Nem ismerek a századomra!

De korán kél, ki tette kész,
Jóval napfelkelte előtt.
Ezért sokan korán kelénk,
Egy-két évtizeddel előbb.

Műhelyünk kinyitva, a vas
Már tüzes szikráit szórja...
Sokan még haragusznak is!...
Nem ismerék a századomra!

Csak szidjanak az álmosak,
Mi vigan ütjük a vasat
S már készen is lesz sok eke,
Amire a hajnal hasad.
Ezek nyomán kél a vetés...
Százával fizet a magunk
S attól lesz gazdag és dicső
E század, ami századunk!

NAPKELTE.

Súgarait a nap már az égre szórja.
Fenn úszó felhőknek színpompás a bolyha,
Egyszer aranyszínü, majd bíbor s ibolya.

A völgy még küzködik maradt éji árnnyal,
De a nap túlról a hegytetőre szárnyal
S leönti a völgyet aranyos sugárral.

Lelkemben valami ősi öröm ébred.
Jertek! a nap előtt hajtsunk fejet, térdet!
Hurrá! felkelt a nap, kezdődik az élet.

UTAM.

Halk lépteim itt senki meg nem hallja,
Útamra senki nem figyel,
De ott fenn-fenn az égi magasságban
Útam jelzi valami jel.

Érzem, tudom, hogy hallják, látják
A szentek és az angyalok
S lépteimre talán az Úr is,
Miként zenére andalog.

Mert bár parányi lépteim
Hangját itt homok nyeli el,
De a mennyboltozat felé
Szabadon emelkedik fel.

És odafönn tisztán kiválva,
Mint üvegburán gyöngyszemek,
Halk lépteim az égtetőn
Vidám ütemben csengenek ;

Vagy, mint szeliden sodró lég,
Zengetik az ég húrjait,
Amelyeket kelet s nyugat
Tája közé a Nap feszít.

TARTALOMJEGYZÉK.

Negyven évvel — — — — —	5
Elég — — — — —	6
Én — — — — —	7
Úgy szeretnék ember lenni — — — — —	8
Vannak — — — — —	9
Ki tart rendet — — — — —	10
Nagy vándorúton — — — — —	10
Sirok közt — — — — —	11
Hervadóban — — — — —	12
Lehet I—XI. — — — — —	13
Temetőben — — — — —	20
Emlékek közt — — — — —	21
Föltámadunk — — — — —	22
Meleg pontok — — — — —	23
Öntudat — — — — —	24
M. M. — — — — —	25
Nyár végén — — — — —	26
Élet vágya — — — — —	27
Oh jaj — — — — —	28
Dal — — — — —	29
Ki nyújt felém kezét — — — — —	29
Visszapillantás — — — — —	30
Pitypang — — — — —	31
Megszökött a tavasz tőlem — — — — —	32
Kisértés — — — — —	33
Hullámgyűrű — — — — —	33
Nem halok meg — — — — —	39

Új dalok I—V.	— — — — —	39
Két ágy	— — — — —	43
Szines dalok I—XII.	— — — — —	44
Május körül	— — — — —	51
1. Áprilisi reménykedés	— — — — —	51
2. Májusi való	— — — — —	52
3. Júniusi emlék	— — — — —	52
Köszönet egy kis virágnak	— — — — —	53
Egyedül	— — — — —	54
Hogyha mi meghalunk	— — — — —	54
Égi jószág	— — — — —	55
Ott eredtem	— — — — —	56
Öcsémnek	— — — — —	57
Apámnak	— — — — —	57
Anyámnak	— — — — —	58
Van egy vak asszony	— — — — —	58
Láttam a falumat	— — — — —	59
Hugom emléke	— — — — —	60
Hallgatásom	— — — — —	61
Ady Endre halálára	— — — — —	61
Szemem lehunyom	— — — — —	62
Messiás	— — — — —	63
Hogy indultam az útra	— — — — —	64
Utcagyerekhez	— — — — —	64
Munkakedv	— — — — —	65
A csönd szava	— — — — —	68
Utrakészen	— — — — —	69
Harang	— — — — —	70
Egymástól távol	— — — — —	71
Hajnali kürt	— — — — —	71
Útmutató a válaszütnél	— — — — —	72
Csodavárás	— — — — —	73
Vigasz	— — — — —	74
XX. század	— — — — —	75
Napkelte	— — — — —	77
Útam	— — — — —	78

Szerzőtől eddig megjelent:

Még egyszer és mindig, versek 10 L.

Hadak útján, versek . . . 15 L.

Mindkettő a szerző kiadása.